

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Odlikovanje povodom cesarjevega poto- vanja.

Z Najvišjim določilom z dne 9. septembra podelil je presvetli cesar naslednja odlikovanja (vsa taks prosta):

Dostojanstvo tajnega svetnika knezoškofu Lavantinskemu v Mariboru dru. Jak. Maks. Stepischnegg-u.

Veliki križ Fran Josipovega reda knezoškofu Sekovskemu v Gradci dr. J. Zwerger-ju in knezoškofu Ljubljanskemu dr. Jan. Zlatouštu Pogacharju.

Red železne krone druge vrste dežel-nemu glavarju v Ljubljani grafu Gustavu Thurnu Valsassina.

Red železne krone tretje vrste so do-bili: Veletržec in predsednik kranjske hranilnice Aleksander Dreo, župan Ljubljanski Peter Grasseli; dr. Ivan Gogala, korar v Ljubljani; Anton Laschan, vladni svetovalec v Ljubljani; Matija Modrinjak, prošt in mestni župnik na Ptuj; dr. Josip Poklukar, posestnik itd. v Ljubljani; dr. Josip vitez Savinšek, graščak v Črnomlju; Anton Wretschko, opat in mestni župnik v Celji.

Naslov cesarskega svetnika so dobili: Ferdinand Mahr, ravnatelj trgovinske šole v Ljubljani; Ivan Murnik, tajnik trgovinske zbornice v Ljubljani; dr. Jos. Neckermann, župan v Celji; dr. Matija Reiser, notar v Mariboru.

Vitezki križ Fran Josipovega reda: Leopold Bürger, trgovec v Ljubljani; Oton Detelja, graščak v Škofji Loki; dr. Ferdinand Dominkuš, odvetnik v Mariboru; dr. Ferdinand Duchatsch, župan v Mariboru; Gustav Habit, načelnik na južnem kolodvoru v Ljubljani; Ivan

Hofstetter, dekan v Postojni; Rihard Janežič, ravnatelj kranjske hranilnice v Ljubljani; dr. Fried. Keesbacher, zdravnik v Ljubljani; Silvester Keše, dekan v Begunjah; Ivan Kovačič, dekan v Trebnjem; dr. Viljem Kovač, mestni fizik v Ljubljani; dr. Josip Kozler, veleobrnitnik v Ljubljani; Josip Kušar, predsednik trgovinske zbornice v Ljubljani; grof Karol Lanthieri, graščak v Vipavi; Karol Luckmann, ravnatelj kranjske obrtniške družbe; Ljudevit Perona, prvi magistratni svetnik v Ljubljani; Viljem Pfeifer, župan na Krškem; Karol Rudež, graščak na Tolstem vrhu; dr. Maks Samec, župan v Kamniku; Karol Šavnik, župan v Kranji; Mart. Šlibar, dekan na Vrhniki; Eduard Urbančič, župan Preddvorom.

Zlati križ za zasluge s krono: Konrad Amon, župan in načelnik okrajnega zastopa v Laškem trgu; Josip Braune, župan v Kočevju; Anton Centrib, dekan v Rogatci; Fran Doberlet, načelnik požarne brambe v Ljubljani; Anton Gürke, sekcijski inženir južne železnice v Ljubljani; dr. Gustav Ipavic, župan v Šent Juriji; Fran Janežič, profesor veronauka v Mariboru; Anton Klein, predsednik obrtnega društva v Ljubljani; Ivan Kukovec, načelnik okrajnega zastopa v Ljutomeru; Matija Milavec, župan v Gorenjem Logatci; Adolf Mulej, poštar in župan v Dolenjem Logatci; Andrej Praprotnik, nadučitelj in vodja mestne ljudske šole v Ljubljani; Tomaž Rožanec, dekan pri sv. Madgaleni v Mariboru; Gustav Tönnies, posestnik tovarne v Ljubljani; Anton Vrtačič, posestnik tovarne in župan v Rudolfovem.

Zlati križ za zasluge: Karol Dolenc, župan v Vipavi; Štefan Habe, župan v Gočah; Fr. Ser. Hudovernik, župan v Radovljici; Mat.

Jeriha, spovednik v Uršulinskem samostanu v Ljubljani; Anton Pavlin, okrajni ranocelnik v Črnomlju; Anton Rožič, ranocelnik v Ljutomeru; Alojzij Rotter, poštar in načelnik okrajnega zastopa v Radgoni; Celestina Schiffer, soproga dra. Schiffer-ja v Ljubljani; Ivan Tomšič, učitelj na učiteljskem izobraževališči v Ljubljani; Andrej Vavken, nadučitelj in župan v Cerkljah.

Srebrni križ za zasluge s krono: Ivan Borštnik, nadučitelj v Šmariji; Ignacij Cunder, župan na Ježici; Fran Dovnik, župan v Karčoyini; Paul Gruden, župan v Dolu; Matej Janežič, župan v Domžalah; Gašper Kozina, lekarniški provizor v Ljubljani; Josip Levičnik, učitelj v Železnikih; Škender Ličan, župan v Ilirski Bistrici; Ivan Ogrizek, župan na Slatini; Ivan Peternel, župan v Črnem vrhu; Josip Potepan, župan v Dolenjem Zemonu; Ferdo Schulz, muzealni preparator v Ljubljani; Gašper Šorn, župan v Grajskej vasi; Luka Strah, župan pri Devici Mariji v Polji; Josip Tribnik, nadučitelj v Slivnici; Jurij Žumer, župan v Gorjah.

Srebrni križ za zasluge: Iv. Badjura, sluga pri davkarji v Litiji; J. Dobnikar, nadpaznik v prisilni delavnici v Ljubljani; J. Konrath, umir. uradni sluga v Radgoni; Iv. Lindtner, črkostavec v Ljubljani; Josip Šelko, deželni uradni sluga v Ljubljani; Miha Šober, mestni stražnik v Ljubljani; Ivan Zobec, umirovljeni uradni sluga v Rudolfovem.

Uradniki in slovensko uradovanje.

×. Od prvega početka, ko so Slovenci začeli zahtevati svoj jezik v šole in urade, so narodnim željam najhuje nasprotovali uradniki in tudi še danes nahajamo v uradniških krogih največji upor proti

LISTEK.

Prva ljubezen.

(Povest J. C. Turgenjeva, posl. Ivan P.)

... Gosti so se že davno razšli. Ura odbila je pol jedne. V sobi so ostali samo gopodar, Sergej Nikolajevič in Vladimir Petrovič.

Krčmar je pozvonil in ukazal pospraviti ostanke večerje. To je torej dogovorjeno, rekel je usedši se v naslonjač in prižigajoč smodko: — vsak izmej nas mora povedati zgodbo svoje prve ljubezni. Na vas je vrsta Sergej Nikolajevič.

Sergej Nikolajevič, čokast človek z nagubančenim in napihnenim obrazom, pogledal je sprva gospodarja, potem pa obrnil oči v strop. — Jaz nesem imel prve ljubezni, rekel je nazadnje: začel sem kar z drugo.

— Kako je to bilo?

— Jako priprosto. Osemnajst let sem bil star, ko sem prvokrat hodil za neko lepo damo; pa sem jej tako dvorjani, kakor bi mi to ne bilo več novo: prav tako, kakor sem pozneje dvorjani drugim. Ali prav za prav, zaljubil sem se prvi — in zadnjokrat v svojo pestunjo, ko sem bil šest let star; — pa

to je bilo jako davno. Podrobnosti te prve ljubezni ušle so mi iz spomina, a ko bi jih tudi pomnil, koga bi neki zanimivale?

— Kaj je začeti? rekel je na to gospodar. — V mojej prvej ljubezni tudi ni mnogo zanimivega: jaz se nesem v nobeno zaljubil, dokler se nesem seznanil z Ano Ivanovno, svojo sedanjo soprogo — in pri nama je vse šlo, kakor bi bilo namazano: očeta sta se dogovorila, midva sva brž dopala drug drugemu in stopila v zakon, ne obotavljaje se. Moja povest je povedana v dveh besedah. Priznavam, gospoda, ko sem sprožil vprašanje o prvej ljubezni — nadejal sem se na vaju, ne rečem stara, pa tudi ne več mlada samca. Morda, da nam vi poveste kaj zanimivega, Vladimir Petrovič?

— Moja prva ljubezen res ni navadna, odgovoril je obotavljajoč se Vladimir Petrovič, človek kakih štiridesetih let, s črnimi, semtrtja že osivelimi lasi.

— A! zaklicala sta gospodar in Sergej Nikolajevič v jeden glas. — Tem bolje . . . le povejte!

— Prav rad . . . ali pa ne: pripovedoval ne bodem: jaz nesem izurjen v pripovedovanji; kajti pripovedujem suhoparno in kratko ali obsirno in lažnivo; a če dovolita, spišem v zvezek vse, kar se spominjam — in prečitam vama.

Prijatelja s prva nesta bila zadovoljna, pa Vladimir Petrovič ni hotel drugače. Čez štirinajst dnij so se zopet sešli, in Vladimir Petrovič rešil je svojo obljubo.

To le stalo je v zvezku:

I.

Takrat bil sem star šestnajst let. Bilo je poleti 1833. leta. Živel sem v Moskvi pri svojih roditeljih. Najeli so si vilo blizu Kaluških vrat, nasproti Neskučnega vrta. Jaz sem se pripravljaj za vseučilišče, pa učil sem se jako malo in ne trudeč se.

Nikdo mi ni krtil svobode. Delal sem, kar sem hotel, zlasti od tega časa, kar sem se ločil z zadnjim mojim učiteljem, nekim Francozom, ki se nikdar ni mogel sprizniti z mislijo, da je pal „kakor bomba“ (comme une bombe) v Rusijo in se je s kislim obrazom valjal cele dni po postelji. Oče bil je z menoj ravnodušno prijazen; mati ni se skoraj nič menila zame, četudi sem bil jedin otrok; imela je polno drugih skrbij. Moj oče, mlad in jako lep človek, vzela jo je, ker je bila bogata; bila je deset let starša od njega. Njeno življenje je bilo jako žalostno; vedno je bila razdražena, ljubosumna in jezna — pa nikoli ni pokazala tega v pričo mojega očeta; zelo se ga je bala, a on je pa bil proti njej strog, hladen in zdržljiv . . . Še nikoli nesem videl

slovenskemu uradovanju. Da so tisti starejši uradniki, ki so v čisto nemških šolah bili izsolani in kar jih je sploh mej nami slovenščine nezmožnih, ustavljajo upeljavi slovenskega jezika v uradih, temu se ni čuditi. Pretežavno se jim zdi, naučiti se poleg nemščine še drugega jezika, zlasti ker iz politično-narodne mržnje do našega nima nobenega veselja.

Nemalo pa je že zdaj uradnikov, ki znajo slovenski in ki bi po malem trudu si lahko toliko popolnili svoje jezikovno znanje, da bi slovenski uradovali, pa tega nečejo storiti in trobijo v jeden rog z nasprotniki slovenske ravnopravnosti.

In do teh gospodov se hočemo danes obrniti ter jim dokazati, da s svojim ravnanjem najhujše škodujejo sami sebi in svojim sinovom, ako jih v jednacem mišljenju odgojajo ter jih ne pripravljajo do temeljitega priučanja slovenskega jezika.

Ako se, kar zahtevamo, uvede slovenski jezik kot uradni pri vseh uradih prve stopinje, pri sodnijskih, političnih, finančnih, poštih itd. po vseh slovenskih pokrajinah, tedaj pri teh uradih nobeden uradnik ne more biti nastavljen, ki ne zna gladko in pravilno slovenski uradovati. Uradniške službe, na katerih zdaj nahajamo Nemce ali Italijane, bi se smele le Slovence ali saj le tacim osobam oddajati, ki znajo po polnem slovenski. In tacih službenih mest, na katerih so nastavljeni slovenščine neznaajoči uradniki, je gotovo še 250 do 300 na Kranjskem; a za Štajersko vemo iz poročila „Slovenskega društva“, da tam večina političnih, finančnih in pošt-nih uradnikov ne zna slovenski.

Še huje je po Istri in v Trstu, kjer se znanje slovenščine nikjer ne zahteva. Odprte so tedaj službe pri nas nemškemu ali italijanskemu uradniku, če prav ne zna slovenski, in konkurenca za naše domače ljudi je tem večja, čim več je prisilcev od vseh stranij za vsako izprazneno mesto.

Uradovanje v prvi instanci pa ne zahteva samo pri vseh nižjih uradih tacih osob, ki so uradnega jezika po polnem zmožni, ampak tudi pri višjih in najvišjih instancah. Če se pri občinah in okrajnih glavarstvih slovenski uraduje, potem morajo tudi pri deželnih vladah biti uradniki slovenščine zmožni, in ne le nekateri nižji, ampak referentje, to je vladni in deželni svetovalci. Da je na Kranjskem že zdaj nemogoč svetovalec, ki bi ne znal slovenski, je jasno; pa tudi pri štajerske, primorske in koroške vladi bo moralo biti več ali manj slovenskih svetovalcev, in ne kakor dozdej na Štajerskem, kjer je le jeden slovenščine za silo zmožen, ali kakor na Primorskem, kjer menda nobeden ne zna slovenski.

Ravno tako je z deželnimi sodnijami. Pri deželnih sodnijah na Kranjskem, v Celji, Celovci, na Primorskem bi nobeden svetovalec ne mogel nastavljen biti, ki bi ne znal slovenski, ako bi vse sodnije, kakor ministerstvo vedno zahteva, slovenski

bolj mirnega, samosvestnega in samosvojega človeka.

— Nikdar ne pozabim prvih tednov, ki sem jih preživel v naši vili. Vreme bilo je krasno; preselili smo se iz mesta 9. maja, na sv. Nikolaja dan. Sprehajal sem se — zdaj po našem vrtu, zdaj po Neskučnem, zdaj za predvratmi; vzem sem seboj kako knjigo — Kajdanov naučnik na primer — pa odprl sem jo redko kdaj, temveč deklamoval sem na glas pesni, katerih sem znal mnogo na pamet; kri je vrela v meni in srce je trepetalo — tako sladko in veselo; vedno sem nekaj pričakoval in bal se, čudil sem se vsemu in na vse sem bil pripravljen; moja fantazija je vedno delovala in sukala se hitro okrog jednih in istih mislij, kakor ob jutranji zarji lastovke okrog zvonika; bil sem zamišljen, otožen in celo jokal sem se; pa skoz solze in žalost, ki jo je vzbudila v meni kaka lepozvoneča pesnica, ali pa večerna lepota, prodiralo je kakor pomladanska trava veselo čuvstvo mladega, kipečega življenja.

Imel sem jahača, sam sem ga sedlal in jezdil na njem kam prav daleč, skakal sem in domšljeval si, da sem vitez v turniru — kako veselo pihljaj mi je veter v ušesa! — ali pa sem obrnivši obraz v nebo lovil njegovo bleščečo svetlobo in modrino v odprto dušo.

(Dalje prth.)

uradovale. In pri nadsodnijah v Gradci in v Trstu bi naj polovica svetovalcev morala biti slovenska in sicer ne na videz, ampak po polnem v slovenščini izurjenih. Kako nespametno tedaj in proti lastnim koristim ravnajo tisti slovenski sodnijski uradniki, ki vzlic vladni želji in zakonu se protivijo slovenskemu uradovanju! Kajti sami sebi kréjjo in zapirajo avancement v višje službe, do katerih sicer le teško dohajajo, ker je konkurenca prevelika in odločilni faktorji daleč v središči.

Oglejmo si naposled najvišje instance vseh uradov na Dunaji, ministerstva in najvišja sodišča, in lahko se prepričamo, da v ministerstvih še ne mislijo ne nastavljeni kacega slovenščine zmožnega uradnika, ker do tega ne čutijo potrebe zavoljo prepričanega števila v slovenskem jeziku dohajajočih ulog in poročil. Vse drugače bi moralo biti, ko bi se v pokrajinah, v katerih prebiva 1 milijon 200 000 Slovencev, pri vseh uradih prve in druge instance slovenski uradovale. Potem bi se hitro pokazala potreba, da so tudi v ministerstvih slovenščine zmožni uradniki, in ne samo nižji, ampak tudi nekaj višjih.

V notranjem ministerstvu so sistemizirane tri službe za sekcijske načelnike, 9 za ministerijalne ali dvorne svetovalce, 10 za sekcijske svetovalce, 28 za tajnike in podtajnike, 4 za stavbene nadsvetovalce, 9 za stavbene svetovalce, 18 za nadinženirje in kacic 250 za nižje uradnike. In na vseh teh službenih mestih nahajamo, kolikor je nam znano, samo jednega Slovenca. Nič na boljem nismo v družih ministerstvih. V učnem ministerstvu, ki ima 2 sekcijška načelnika, 6 dvornih in 5 sekcijških svetovalcev, 18 tajnikov in 14 deloma iz dežele poklicanih uradnikov v izrednem službovanju, niti jeden Slovenec ni nastavljen. V finančnem ministerstvu s 3 sekcijškimi šefi, 9 dvornimi, 4 sekcijškimi svetovalci, 34 tajniki in podtajniki in sploh več ko 300 uradniki ne najdemo nobenega Slovenca, ravno tako ne v trgovinskem ministerstvu, ki šteje 3 sekcijške šefe, 6 dvornih, 9 sekcijških svetovalcev, 34 tajnikov in zraven teh še kacic 300 uradnikov v pomočnih uradih, na železniškem, poštmem, telegrafskem in drugih oddelkih. Tudi v poljedelskem ministerstvu s 100 uradniki ni Slovenca. V justičnem ministerstvu sta menda dva nastavljena. Pri najvišjem sodišči, ki šteje 3 predsednike in 42 dvornih svetovalcev, sta le 2 svetovalca ali uprav le jeden (g. Napret) slovenščine zmožna, tako da se še menda senat za slovenske pravde sestavljati ne more.

Jasno je tedaj, da tisti slovenski uradniki, ki se ne poprimejo z obema rokama slovenskega uradovanja, najhujše sami sebi škodujejo. Egoizem bi jih moral siliti k izpeljavi narodne ravnopravnosti za Slovence, ker bi si ravno s tem odpirali in oglašali pot do višjih služeb. S svojim ravnanjem pa in s preziranjem slovenščine nastavljajo lestvice, po katerih drugi preko njih ram splezajo na višja mesta, sami pa ostanejo pohlevni in ponižni uradniki 9. in 8. razreda.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. septembra.

K spomenski slavnosti **Sobieskega** došlo je v Krakovo preko 100.000 inostranih Poljakov iz ruske Poljske in Poznanskega. Vsi kavalirji so v prekrasni narodni noši. Impozanten je bil spreved v kraljevi grad Wawel na grob kralja Sobieskega. Ob tej priliki osnovala se je v Krakovem zgodovinska razložba znamenitih stvari za dobe Sobieskega in pa se otvoril ter blagoslovil narodni muzej za umetnost, kojemu je dal impuls ter temelj poljski slikar Siemieradski z znamenitim darom. Ob jednom se je priredila velika ljudska veselica, kjer so se pogostile došle deputacije kmetov. — „Czas“ pravi, da se ima poljski narod za vse, kar je bil, je in bode, jedino le zahvaliti tej okoliščini, da se z dušo in telom naslanja na zapad, namreč na zapadno kulturo in katoliško vero; Sobieski stekel si je za oboje velike zasluge in veliki njega čin pred Dunajem je v tej zadevi za Poljake sveta tradicija. — „Nowa Reforma“ pa piše: „Stoječ na grobu tega velikega

kralja smo si v svesti svojih pravic in mirni glede bodočnosti: ne kot zastopniki jednega dela Poljske, nego cele Poljske; s tem dokazujemo celokupnost in vzajemnost našega naroda. Povejmo si na grobu tega kralja, da se v spominu imajo nesrečno politiko evropsko proti nam ne bodemo dali rabiti nobenemu za orožje, ako pride do sukoba mej evropskimi vlastmi, da se ne bodemo dali goljufati ter ne bomo računali na nikakeršne simpatije, pa tudi ne bodemo pustili, da se preko nas preide na dnevni red.“

V **Budimpešti** vršila se je v torek konferenca ogrskih ministrov s poverjeniki hrvatske narodne stranke. Predsednik saboru Krestić in poslanec dr. Šram se posvetovanja, ki ima skoro le namen ogersko vlado informirati o stanju stvari na Hrvatskem in o mišljenju narodne stranke, nista udeležila. Prvi je udvorljivo a odločno izjavil, da ne stopi v nikakeršen dogovor, predno se ne snemó dvojezični grbi, drugi pa se je izgovoril, da ne more od doma. Mesto njiju sta bila povabljeni baron Inkey in Svetožar Kuzevič. — V Zagrebu se je zadnje dni povrnil mir, a iz dežele prihajajo še poročila o nemirih ki pa neso povsem verodostojna, ker prihajajo večinoma od občinskih uradnikov, boječih se za svojo kožo ter zahtevajočih vojaško obrambo. — Početkom predavanj na visokih šolah v Pešti pojavljajo se priprave za protizidovsko propagando. Dijaki hodijo v velikih tolpah po mestu z močnim hropom nazdravljajoč protizidovskim poslancem. Policija ima mnogo posla, da zapreči daljne izgrede.

Vnanje države.

Francoski in avstrijski vojaški prigljudniki pri italijanskih manévrih položili so po nagovoru avstrijskega generala Joëlson-a vkupno venec na grobove pri Montebello padlih vojakov. Francoski general Fabre dejal je, stisnivši roko avstrijskemu generalu Joëlsonu, mej drugim: „Jemljem si povod pri tej priliki izjaviti iz globine srca izvirajočo željo, da, ko bi se še edenkrat imeli srečati na bojišču, naj bi se to ne zgodilo kot nasprotniki, nego kot prijatelji.“ Vojni minister Thibaudin odobral je v pismu te besede ter se je zahvalil generalu Fabre-u v imenu vojske in dežele, katero je general s svojim vedenjem in besedami počastil.

Tudi na **Bolgarsko** so baje zavezne vlasti obrnile svoje oči. Z odločnostjo se trdi, da so se v Solnogradu mej Bismarckom in Kalnokyjem, kakor tudi v Gasteinu mej Bismarckom in Bratjanom vršile obravnave o Bolgarske. V „Köln. Ztg.“ in „Nat. Ztg.“ nahajati se vesti, da hočejo vlasti na nekaj način ugovarjati proti poplavi Bolgarske z ruskimi oficirji. Ob jednom se poroča, da hoče knez Aleksander odstopiti. Nekoliko temelja daje tem kombinacijam tudi najnovejša vest, da se je vodja bolgarskih liberalcev, Dragan Cankov, te dni podal v tajnej politični misiji v Bukurešt. Naravno, da je Ruska zelo oprezna proti vsemu početju, ki bi spodkopavalo njen upliv v bolgarske kneževini, posebno pa od strani Nemčije. S pomočjo Rusije se je bila odgodila ustava za sedem let, a ko je hotel knez Aleksander na svojo roko tirati nemško politiko, je po prestanku dveh let kneza primorala, da je odstopil od svojega diktatorstva ter da se preosnuje ustava.

Dopisi.

Iz Bovca 11. septembra. [Izv. dop.] Danes, kot na letni dan bivanja Nj. Veličanstva Frana Josipa v našem trgu, uzidala se je na poštnem poslopji spominska plošča:

V tej hiši

imeli so Nj. c. kr. apostolsko Veličanstvo
Fran Jožef I.

visoki dvor dne 11. in 12. septembra 1882
povodom 500 letnice mesta Trst.

V trajajoči spomin postavil:

Alojzij Sorč, c. kr. poštar.

Uzidanje in razkritje te plošče vršilo se je v prijateljskem krogu mej obilo občinstva prav slovesno.

Na poslopji vihrala je cesarska zastava prav ponosno, petje (cesarska pesen), gromenje možnarjev poveljevalo je to redko slovesnost.

V prijateljskem krogu in pri kozarcu vina bili smo pozno v noč skupaj, kjer nas je lepo petje prav zadovoljno kratkočasilo.

Primernih napitnic tudi ni manjkalo.

Živio Fran Josip I.

Z Dolenjskega 10. septembra. [Izv. dop.] Štedljivost, kjer je na pravem mestu, je v resnici

lepa lastnost; nikdar pa ne sme mej prekoračiti ter preiti v skopost, kajti skop gospodar bi najrajši imel, da družinčad pri trdem delu ne bi jedla ter služila žuljevih rok ddnarino.

Erar, ali specialno trgovinsko ministerstvo ima lastnosti skopuha v obilej meri, kajti ono bi rado imelo le dohodke brez troškov, zato pak tudi pozabi na nas dolenske pare, akoprām naša desetica vsaj toliko velja, kot židovskega zasebnika, sedečega v zlatu. Moledovali smo Dolenci po raznih potih za železnico, pospeševajočo obrt in promet, a kakor avspicije kažejo, bodemo se še v bodoče vozarili v gnojnih kočih in dvokolnicah. — Cesar pa ne prosimo, temveč zakonito zahtevamo, je — dolenska pošta, pošta v pravem pomenu besede.

Imamo sicer nekaj tacega, kar prosto ljudstvo „pošta“ imenuje; a predno bode tujec, hoteč se voziti po gorskih cestah v naše kraje, sedel na voz, osigural si bode pri kaki banki za življenje ter zmolil „grevengo“.

Kaki so vozovi in kake so mrhe, katere poštni voz dalje pomikajo, je štedljivemu erarju nebitveno; nam pa tudi, ker smo že vajeni in torej v zadovoljnosti molčimo, kakor oni suženj, kateremu je gospodar hrbet s palico otepaval, naposled mu pa vender se odrezal: „Le tolcite, gospod, saj ni moj hrbet, ampak vaš.“

Važneje je vprašanje, kedaj bode sprejel adresat v Črnomlju kovčeg, oddan danes v Ljubljani na pošto? — Ravno četrti dan. — Pismo, da ne omenjam paketov (ki dohajajo v 3 dneh), danes oddano v Krškem, dospé, ako ni potresa ali povodenj, v 48 urah v Mokronog in to: via Ljubljana; hromec pa pride v 6 urah tja. — Gorjé onemu, kateri rabi kako stvar telegrafično naročeno že drugi dan iz Ljubljane, gotovo jo dobi tretji dan. Slučaj, da je sveženj, na pošto dan v Krškem 11. avgusta, prišel še le 14. avgusta z božjo pomočjo v Mokronog, je jedini možen v celej Avstriji. Če se kdo pritoži pri poštarji, dobil bode odlok, da pošta ne garantuje za pravočasno uročitev pošiljatve. Torej pošta ne jamči, adresat neče prepozno došle pošiljatve, — ne ostaje tedaj družega, nego stvar vrniti pošiljalcu na njegovo razpolaganje in škodo.

Ravno omenjena polzeva hitrost pa se še mnogokrat, ako dotični poštar ne ume slovenski, lahko skrajša, vsled tega sem pa tudi oni dan Vaš list, namenjen v Mokronog, prejel iz Marenberga. Mokronog in Marenberg, — joj, kak bistveni razloček, — a poštarju ne gre v glavo, ker pošta ničesa ne garantuje.

Toda ne zadosti, da počasno dohajajo pošiljatve k nam, temveč poštni voz nas povrh obišče le jedenkrat na dan in takrat je mej dohodom in odhodom le jedno uro časa odgovoriti na nujne dopise povratom pošte, tako je vsaj v Mokronogu in na poštah v okolici.

Tako zvana „malepošta“ odhaja sedaj zjutraj iz Ljubljane v Novomesto, da erar prištedi konduktorja, kateri jo je preje po noči odhajajočo spremljal; kdaj se pa potem pošiljatve adresatu izroči, ni poštni direkciji mar, ker jej je glavni smoter — štedljivost na račun občinstva. Če bode torej s štedljivostjo tako naprej šlo, doživeli bomo, da nam tudi še ta „malewagen“ ustavijo in „vandravci“, pobajkajoči po dolenski cesti, prinašali na bodo listine iz Ljubljane.

Čez Trebnje vozi sicer iz Litije do Novega Mesta še druga pošta, katero so preje zlobneži „spucktrügel“ imenovali, ali gorati svet in polnoletni konji jej ne dopuščajo urneje voznje, sicer se ustavi sredi pota.

Blagor občinstvu na železnici, katero je že pozabilo, kar bodemo mi komaj v nekaj dneh čitali. Pravijo: „Kristus je ljudi odrešil, železnica pa živino“ — toda na Dolenskem, kjer se poštarji s koli, še vedno konji na žalostni način nebesa služijo.

Ako tedaj železnice ne zaslužimo, pošte s tako počasno hitrostjo pak nečemo, zakaj bi neki tudi čitali naše liste in časopise čez 3 dni, med tem ko jih meščan za ravno tiste novce že isti dan ali vsaj drugo jutro čita! Občinstva v ozki zvezi z železnico ne zavidamo, ali pravica zahteva, da erar skrbi tudi

za nas odlaljenje gledé hitrejše in ugodnejše ekspedicije naših pošiljatev, ali naj nam pa poštnino zniža in molčali bomo.

Načinov je dosti, po katerih bi se dala dolenska pošta s kako postajo boljše uravnati, toda poštna direkcija, gospodarjuča iz Trsta (!) — menda zato, ker leži Trst v sredini Kranjske — čez naše pošte, nema volje stvar resno pretresovati.

Gospod poštni nadkomisar Ratoliska! pomagajte blagovoljno Vi v tej zadevi; Vas bodo v Trstu poslušali, nas ne, ker laški ne umemo.

Layos.

Iz Radeč 10. sept. [Izv. dop.] (Obhodno kmetijsko predavanje). Predvčerajšnjim predaval je tukaj potovalni učitelj kmetijstva g. Kramar v učilnici o hmeljarstvu in kletarstvu, kar so zbrani posestniki s prav velikim zanimanjem poslušali.

Ker je bil učitelj Pernišek iz D. Tuzle tukaj doma na počitnicah in ker je nedavno ogledoval hmeljarenje v Žavci, bil je naprošen, da tudi on o hmeljarstvu govori. On je govoril tudi o sušenju češpelj po Bosni, o živalskem in rudninskem gnojenju travnikov in o držečih gaojiščih pogledom na hmeljarenje itd. čisto na kratko. Poslušatelji so tudi pri tem govoru kaj dobro ušesa nastavljali.

Gosp. nadgozdinar Šajer je duša tukajšnjega gospodarskega napredka.

Videlo se je, da so tukajšnji kmetje že sposobni za gospodarstveno razmišljanje, kajti dokazali so to s primernimi vprašanji in opazkami.

Želeti je, da se že za bodoče leto ustvari pri Radečah uzoren hmeljnik, da se brzo razširi hmeljarenje po teh krajih, ker zemlja in podnebje za to sta sposobna. Za to svrhu naj bi se razumenji hodili v Žavec učiti hmeljarenja na motvoz.

Zaradi raznih božjih potov bilo je poslušalcev samo 36, mej temi je bilo 27 kmetov, ostali so bili razumništvo.

Kranjska je dolgo in predolgo oklevala s obhodnim učiteljem. Ravno zato je pa dobila vrlo dobro moč v g. Kramarji, ki ne pretirava s svojim predavanjem, ampak govori mirno in stvarno.

Posebno veliko koristi pa pričakuje Kranjska od g. Kramarja kot učitelja na učiteljišči in v bogoslovji, kajti iz imenovanih zavodov bodo izhajali mej narod pravi aposteljni napredujočega gospodarstva, ter pripeljali kmeta na višjo stopinjo izobraženosti, nego sto obhodnih učiteljev, kateri so brez vseh učil, ter mogo samo z besedo a ne z dejanjem prepričevati.

B. P—k.

Domače stvari.

— (Iz Zagreba) se nam piše v 12. dan t. m.: Pri nas je sedaj mir, nasproti pa dohajajo iz Banatske krajine prav ozbiljna poročila. V Blinskem kutu, Sunji in v Majuru dobili so načelniki železničnih postaj pretilna pisma, da bode oboroženo ljudstvo napalo kolodvor, železnico razrušilo, uradnike pa pomorilo. V Jabukovac-u bil je sukob mej izgrezniki in žandarji. Sedem kmetov je mrtvih ostalo. Danes odposlala sta se tja dva batalijona. V Lasinjo prišla je hrumeča množica, hoteč razbiti vse grbe, naj si bodo vkupni ali hrvatski. „Druzih grbov, razen cesarskega orla, ne trebamo.“ Občinski notar M. Škender stopil je pogumno mej nje ter miril jih z dobrimi besedami. Množica vzela ga je v svojo sredo in ga ni hotela izpustiti ter namepravala ga odvesti v Gline pred tamošnji „ustaški odbor“. Mej potom pa jih je dohitela in razpršila patrolja žandarjev. V Križevac prikazala se je sinoč tolpa kaci 50 kmetov. A žandarji so jih takoj pri prihodu v mesto razgurali na vse strani.

— („Slovenca“) včerajšnje številko zaplenilo je c. kr. državno pravdništvo.

— (Shod kranjskih čebelarjev) določil je ceno vosku in medu o priliki zadnjega velikega somnja pred frančiškansko cerkvjo s prva na 16½ gl. za stari cent. A pozneje došli so iz vseh drugih krajev Kranjske razen Gorenjske poročila o slabem pridelku čebel, in cena je takoj poskočila na 18 in 19 gl. Ta cena velja še danes in bode tudi stalna. Pridelak je bil samo na Gorenjskem dober, a tudi tam

ne povsod; srednji pridelak je bil v Ljubljanski okolici, slab na Ljubljanskem barji proti Dolenskem in proti Vrhniki. Iz vseh krajev je komaj deset panjev vrglo stari cent (medu s satovjem). Ljubljanski svečarji so nakupili skoraj vse, kar je bilo na prodaj, posebno mnogo naš podjetni someščan gosp. Oroslav Dolenc.

— (Vrsta nadaljnih porotnih obravn av.) 14. septembra: Marija pl. Födransperg, goljujija; 15. septembra: Marija Luteršek, Marija Molka, Uršula Zupanec, Leopold Slabajna, Janez Molka, Antonija Košir in Gregor Slabajna, tatvina; 17. septembra: Jakob Može, uboj; 17. septembra: Janez Kocmur, uboj; 18. septembra: Valentin Brodar in Janez Grilj, teška telesna poškodba; 19. septembra: Marijana Škof in Marijana Kunaver, goljujija; 20. septembra: Fran Bricek, rop in tatvina; 21. septembra: Janez Makovec, uboj; 21. septembra: Janez Božič in Franc Šober, goljujija.

— (Iz pred porotnega sodišča) 10. t. m. zatožen je bil kmetski fant Franc Dolen hudodelstva uboja. Sunil je svojega brata z nožem v prsi tako, da je isti za rano umrl. Obsojen je bil na pet let težke ječe. — Dne 11. septembra zatožen je Bil Andrej Babnik iz Tomačevega, hudodelstva goljujije. Da bi svoje mladoletne sodediče oškodoval za znatno svoto, prisegel je pri Ljubljanski delegiranej sodnji po krivem in bil zaradi tega obsojen na jedno leto težke ječe.

— (Banka „Slavija“) sklenila je v drugem letošnjem četrtletju, t. j. od 1. aprila do 30. junija, 21079 novih zavarovanj za kapital 18,662.078 gl. 73 kr., za kar se jej je plačalo zavarovalnine in pristojbin 516.036 gl. 66 kr. Za škode se je izplačalo v tem času 154.596 gl. 51 kr. Denarni promet glavne blagajnice znašal je 2,319 567 gl. 26 kr., in od bankinih kapitalij bilo je v tem času uloženi 212.395 gl. 50 kr. v česko-moravskih in galiških založnicah in 1,175.550 gl. 34 kr. izposojeni na hipoteke. Gasilne brizgalnice je oddala banka 5 občinam. Od 1. januarja do 30. junija t. l. bilo je na novo sklenjenih 30851 zavarovalnih pogodb za kapital 29,973.750 gl. 90 kr., proti zavarovalnici in postranskim plačilom 863.098 gl. 42 kr. Za škode se je izplačalo v prvem polulettju 234 022 gl. 99 kr. Samoupravna društva za zavarovanje užitka in pokojnin postajejo če dalje bolj priljubljena. Pristopilo jim je namreč do konca junija t. l. 702 člana, ki so zavarovali užitkov in pokojnin za 130.743 gl. 50 kr. in upisali ulog 526.651 gl. 14 kr. Zastopniška pokojninska zaloga imela je do konca junija 1883. leta 4452 deležnikov, a njeno premoženje narastlo je na 34.647 gl. 93 kr.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 13. septembra. Pri včerajšnjem gala-dineru v cesarskem dvoru napil je cesar španjskemu kralju, ki je na to napitnico odgovoril v nemškem jeziku. Kmalu potem napil je cesar povodom Aleksandrove slavnosti na ruskega carja. Po noči odpeljal se je cesar s španjskim kraljem k manevrom na Moravskem.

Pariz 13. septembra. Španjski poslanik Fernannunez dal je ostavko. Uzrok temu bile so v španjskih listih objavljene vesti, da je Fernannunez poznal vse spletke Zorille, a da jih svojej vladi ni hotel naznaniti.

Umrlj so v Ljubljani:

V deželnej bolnici:

8. septembra: Matevž Vodopivec, gostaç, 82 let, za oslabljenjem. — Lovro Bezljaj, ddnar, 24 let, za stresom možganov. — Urša Lampe, dekla, 33 l., za kronično plüeno tuberkulozo.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrlna v mm.
12. sept.	7. zjutraj	738-64 mm.	+ 6-8°C	brezv.	megla	0-00 mm.
	2. pop.	736-90 mm.	+ 20-0°C	sl. svz.	d. jas.	
	9. zvečer	737-98 mm.	+ 15-0°C	sl. svz.	obl.	dežja.

Srednja temperatura + 13-9°, za 0-5° pod normalom.

Dunajska borza

dné 13. septembra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	78	gld.	10	kr.
Srebrna renta	78		45	
Zlata renta	99		65	
5% marcna renta	93		05	
Akcije narodne banke	834		—	
Kreditne akcije	292		60	
London	120		05	
Srebro	—		—	
Napol.	9		50 1/2	
C. kr. cekini	5		67	
Nemške marke	58		50	
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	120	
Državne srečke iz l. 1864	100	gld.	167	
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99		35	
Ogrska zlata renta 6%	119		—	
" " papirna renta 5%	87		—	
" " štajerske zemljišč. odvez. oblig.	85		65	
5% štajerske srečke 5%	104		—	
Dunava reg. srečke 5%	100	gld.	114	
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118		30	
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	102		90	
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104		75	
Kreditne srečke	100	gld.	168	
Rudolfove srečke	10		—	
Akcije anglo-avstr. banke	120		109	
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	230		—	

Zahvala.

Štejem si v dolžnost, izreči očitno zahvalo g. **Drogotinu Schenerju, gostilničarju pri „Volu“ v Krškem**, za izvanredno postrežbo in uljudnost. Bil sem prezadovoljen v omenjeni gostilni, katero toplo priporočam vsem, ki imajo priliko Krško pohojevati.

Trst, 13. septembra 1883.

Anton Lulek,

pek, Bariera vechia št. 27.

(602)

Pričetek šol

v mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in sicer:

V I. in II. deški mestni šoli, v mestni dekliški šoli in v nunski dekliški šoli prične se šolsko leto 1883/84

v 17. dan septembra 1883.

Upisovanje se bode vršilo v 14. in 15. dan septembra t. l. za I. mestno deško šolo v licealnem poslopji, za II. mestno deško šolo v šolskem poslopji na Cojzovi cesti, za mestno dekliško šolo v redutnem poslopji in za nunsko dekliško šolo v nunskem samostanu. (601—1)

C. kr. mestni šolski svet

v Ljubljani, dne 12. septembra 1883.

Kuharica

se išče s plačo 8 gld. na mesec. Kje? pove upravništvo „Slovenskega Naroda“.

(592—2)

MATIJA GERBER,

zaloga ces. kralj. šolskih knjig, pisalnega orodja in papirja,

v Ljubljani, Kongresni trg št. 4 (nova), priporoča

šolske knjige za normalke

za leto 1883/4.,

kakor tudi vse v šolstvo spadajoče blago; osobito: zvezke Greinerjeve, Pokornyjeve, Musilove in Grubbauerjeve in različne risarske zvezke; peresa, peresnike itd.

Priporoča se v prijazno nakupovanje z vsem spoštovanjem

Matija Gerber.

(603—1)

V najem

se daje v Reki (Fiume) pekarija in peči, obstoječe iz prodajalnice za prodajo kruha, iz pekarskih peči, delavnice, polovičnega nadstropja, drvarnice itd.

Prostori leže na jako dobrem mestu in so v dobrem stanu. (600—1)

Natančneje se izve pri lastniku E. Emilji v Reki.

Deklico

iz dobre hiše vsprejme na hrano in stanovanje poštna družina v jako prijaznem in zdravem stanovanji. Dobra vzgoja se garantira. — Natančneje se zvé v čitalnični tabakarnici. (595—2)

Naznanilo.

Proda se 8 še prav dobro ohranjenih, močnih

vinskih sodov

z železnimi obroči in sicer 7 po 40 in jeden 70 vedrov avstr. držeč h. Kje? pove upravništvo „Slov. Naroda“. (591—2)

M. ŠKRABEC,

stavbinski in galanterijski klepar v Ljubljani nasproti Čitalnice,

priporoča se visokočastitej p. n. gospódi za vsa v to stroko spadajoča

kleparska dela,

kakor tudi za poprave in pleskanje. Za dobro tvarino, lično in trpežno delo se jamči. (588—2)

Tusci:
dne 12. septembra.
Pri Sionu: Levčnik z Dunaja. — Lavrač iz Planine.
Pri Matiji: Zimmermann iz Vrhnike. — Dr. Pardo iz Trsta. — Bettelheim z Dunaja. — Demetrio iz Trsta. — Renschler iz Gorice.

NARODNA TISKARNA
v Ljubljani
priporoča po nizkej ceni
vožne liste
slovensko-nemške in
nemške.

Mestni DUNAJSKI BAZAR Mestni trg št. 14

priporoča naslednje cenene stvari, deloma za vsakdanjo rabo, deloma ob početku šolskega leta:

- Za 5 kr. knjižica za znamenovanje s 100 uzorci.
- Za 3, 8 kr. posreben naprstnik.
- Za 8, 10, 12, 15 kr. dvojica pristno barvanih otroških nogovic.
- Za 20, 25, 27 kr. dvojica pristno barvanih ženskih nogovic.
- Za 3 kr. vretence sukanca.
- Za 6 kr. klobčič volne za pletenje, trojna.
- Za 6 kr. 100 angleških jeklenih lasnih igel.
- Za 20 kr. 100 angleških šivank z zlatim ubom, odbrane velikosti.
- Za 5, 10, 12, 18 kr. okvir za fotografijo.
- Za 12, 20, 25 kr. pisana podložna tasa.
- !!88 kr.!! dežnik s trsteno palico in nikljevimi klobučkom.

Jedilno orodje iz britanija-srebra.

15 kr. žlica, 15 kr. francoske vilice, 8 kr. žličica za kavo, 30 kr. nož z jeklenim rezilom, 28 kr. žlica za mešati, 45, 60 kr. zajemalna žlica.

- 6 kr. bronsiran etui s 10 peresi.
- 28 kr. škatelca Greinerjevih ali R peres.
- 2 in 3 kr. brisalni gumi.
- 3 kr. čistilo za tinto.
- 13 kr. držalo za pero in svinčnik iz niklja.
- 8 kr. 20 komadov papirja in kuvertov za pisma s črkami.
- 12 kr. 20 komadov papirja z vzbunkanimi rožicami ali tički.
- 5 kr. univerzalno črtalo, imajoče v sebi pero in svinčnik, brisalo in klinček.
- 27, 30, 35, 45 kr. šolska torbica za dečke in deklice.
- 42, 48, 55 kr. ameriška torba iz usnja, gostega in navadnega platna.
- 9, 16, 25 kr. hermetično zapirajoči se tintniki.
- 4, 6, 10 in 15 kr. knjižice za notice.
- 5, 8, 10, 15 kr. škrinice za peresa.
- 25 in 28 kr. nerazrušljiva pancernišnja z zapiralom dveh kroglic.
- 60, 70, 88, 99 kr. album z udelanimi nikljem.
- 92 kr. pristna verižica za uro iz srebernega niklja, izdelana kakor prave zlate verižice.
- 90, 110, 135 kr. mali kovčeg za potovanje.
- 27 kr. čibuk s cevjo iz Badenske višnje in jantarjevim ustnikom. (583—4)

!!Novost!!
Da se obvarujejo šolski rekviziti mokrote, služijo jako dobro ameriške usnjate knjige z jermenom, za večje dijake in dekleta, 88 kr.

KINCSEM-LOTERIJA BUDIM-PEŠTANSKA.

Srečkanje v 22. dan oktobra t. l.

1. glavni dobitok v vrednosti 50.000 gld.

2. glav. dob. v vred. 20.000 gld. | 4. glav. dob. v vred. 8.000 gld.
3. glav. dob. v vred. 10.000 gld. | 5. glav. dob. v vred. 6.000 gld.
6. glav. dob. v vred. 5.000 gld.

nadalje 2 dobitka po 4.000 gld., 3 dobitki po 3.000 gld., 5 dobitkov po 2.000 gld. itd.,

skupaj

10.000 dobitkov = 186.000 goldinarjev.

Z odvzetimi 20%, kolikostjo sploh navadnega državnega davka za dobitke, se bode

vsak dobitok izplačal v gotovini.

Po zvršenem srečkanji dostavi se točno in brezplačno vsakemu kupcu loza uradni spis dobitkov.

Lozi po 1 goldinar dobivajo se

(596—1)

v Ljubljani pri

g. J. C. MAYER-ji.

v loterijskem bureau ogerskega Jockey-kluba, v Budimpeštanski nacionalni kazini.

Z ozirom na izredno ugoden igralni plan „Kincsem-loterije“ se kupovalci lozov v njihov lastni prid opozarjajo, da „Kincsem-lozov“ ne zamenjajo z od drugih stranij izdanimi konjskimi in efektnimi lozi.

Glavni dobitki

50.000 goldinarjev

20.000 goldinarjev

10.000 goldinarjev

8.000 goldinarjev

6.000 goldinarjev

5.000 goldinarjev

itd. vkup

10.000 dobitkov

v gotovini izplačanih.

Cena lozu

samo

1 goldinar.